

פרפראות פאר

נלקט מכתבי המחבר ר' ישראל אברהם ב"ר יהודה אריה לייב יוד ז"ל
לזכותו ולעילוי נשמתו

בירור פרח המנורה בצורת שושן רמב"ם, גם צורת מגן דוד אות א

מפתח ענינים פרשת בהעלותך תשפ"ה

א, פרח המנורה בצורת שושן רמב"ם וצורת
מגן דוד בירור בעניין
ב, ביאור אל מול פני המנורה להגיד שבחו
שלא שינה
ג, דרכו של אברהם אבינו שלא פנה אל
סגולות ביאור המהרש"א
ד, סמך לדברים הנאמרין לשמח חתן וכלה
בדברי הבאי וכזב
ה, המקור לאימרה מילה בסלע משתוקא
בתרין אלה אלדד ומידד
ו, ביאור עניו מאד ע"ד ענף יוסף על עין
יעקב בדרך משל
ז, ביאור עניו מאד מתלמיד תלמידיו של
הבארדיטשבער והסוסבער
ח, ביאור עניו מאד באור שמח על הרמב"ם
בשם זקנו
ט, ענותנותו של מרע"ה לגבי ענותנותו של
אברהם אבינו
י, אברהם אמר עפר משה אמר מה דוד
אמר תולעת ביאור נפלא במהרש"א
יא, ביאור עניו מאוד שגם היצר הרע נכנע
לענותנותו
יב, יש לכוון הכתוב נפש רעבה כל מר מתוק
לבראתי לו תורה תבלין ע"ד החיד"א
יג, בראתי לו תורה תבלין, תבלין אחד יש
לי ושבתי שמו ואין כאן אחד
יד, הצל והכבוד בורחים ממי שרודף
אחריהם
טו, הידבקות בצדיק נאמן מביא ליראת
שמים
טז, הרוצה להחכים ידרים במה יחכים
בעומדו אל מול המנורה
יז, בירור במ"ש כבוד גדול חלק הקב"ה
למרים שאמר אני כהן
יח, האם הקב"ה כהן גדול או כהן רגיל
יט, קושיא לדברי התוספות שהקב"ה
נטמא למש"ר מדין בניס למקום
כ, יש לבאר בג' אופנים מ"ש הקב"ה אני
מסגירה אני חולטה ואני פוטר
כא, יש לכוון הכתוב הנני בא ושכנתי
בתוכך לזכו שכינה ביניהם

א, בירור פרח המנורה בצורת שושן רמב"ם, גם צורת מגן דוד

במ דבר (בהעלותך ח' ד) וזה מעשה המנרה
מקשה זהב עד ירכה עד פרח

שמות (לו פסוק יז – יט) ויעש את המנרה זהב
טהור מקשה עשה את המנרה ירכה וקנה
גביעה כפתריה ופרחיה ממנה היו, וששה
קנים יצאים מצדיה שלשה קני מנרה מצדה
האחד ושלשה קני מנרה מצדה השני, שלשה
גבעים משקדים בקנה האחד כפתר ופרח
ושלשה גבעים משקדים בקנה אחד כפתר
ופרח כן לששת הקנים היצאים מן המנרה,

משנה (מנחות פרק ג משנה ז) שבעה קני מנורה
מעכבין זה את זה,

רמב"ם (משנה מנחות פרק ג משנה ז) ופרח
כתבנית נץ השושן.

מלכים (א פרק ז פסוק יט) "וכתרת אשר על
ראש העמודים מעשה שושן באולם ארבע
אמות",

מצודת ציון (מלכים א פרק ז פסוק יט) שושן -
שם צמח ועל שהוא תמיד בת ששת עלין
קרויה שושן,

ישנים פרשנים הטוענים כי פרח השושן
המורכב מ-6 עלי גביע בצורה של "מגן דוד",
הוא למעשה השושנה שבשיר השירים
הרומזת לעם ישראל,

פְּשׁוּשָׁנָה בֵּין הַחֹחִים כֵּן רָעִיתִי בֵּין הַבָּנוֹת
(שיר השירים ב', ב'). "אֲנִי חֲבַצְלֶת הַשָּׁרוֹן
שׁוֹשַׁנַּת הָעֶמְקִים" (שיר השירים ב', א').

רש"י מפרש: חבצלת - היא שושנה.

מצודת ציון (שיה"ש ב א) חבצלת הוא הורד
המריח, שושנת שם צמח המריח ונקראת כן
על כי היא לעולם בעלת ששה עלין

איסור ליכא בזה כלל. ומש"כ בספר אוצר דינים ומנהגים שאסור לעשות ציור וכל דמות לאות אמונה אין לזה שום מקור ולא שום טעם לחלוק בזה על דורות שלפנינו שהניחו לעשות זה. **והנני ידידו מוקירו, משה פיינשטיין.**

וכן התייר הראש"ל הרב יצחק יוסף בילקוט יוסף סי' צ' לעשות סמל זה על פרוכת ארון הקודש

ובספר **לדופקי בתשובה** ח"א סי' תתסה כתב שאין מקור למגן דוד לא בקבלה ולא בזוהר וכדו' אמנם בספר **רזיאל המלאך** יש רמז לכך ועוד שסמל זה נמצא בקבר בדרום איטליה וכן נמצא בחפירות מגידו וכפר נחום ובספר **אור החיים למהרא"ה כץ נכד הסמ"ע כתב** שיש בסמל זה שש קצוות וכן שיש שש קצות אחיזה בספירת המלכות עכת"ד ס' לדופקי בתשובה

ועוד ראיתי בספר **דוד המלך** ועוצמת התהלים שהביא הרבה רמזים שיש במגן דוד ובכללם שצורתו דומה לפרח השושן שצורתו היתה צורת הפרח של המנורה ו**שכ"כ הרמב"ם בפיה"מ מנחות פ"ג**

ועוד שכן היו עמודי יכין ובוועז בבית המקדש וכן הובא שם בשם הגאון המקובל רבי **עמנואל חי ריקי בספרו המשכן וכליו מעשה חושב** שמות כ"ו י"ד שעל פי תיאורו נמצא שגג אהל מועד היה מכוסה,

ב, ביאור אל מול פני המנורה להגיד שבחו שלא שינה

כתיב (במדבר ח' ב') "דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", רש"י אל מול נר אמצעי שאינו בקנים, אלא בגוף של מנורה,

"ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיה כאשר צוה ה' את משה" רש"י, להגיד שבחו שלה אהרן שלא שינה:

יש לשאול, היעלה על הדעת שאהרן שושבינא דמטרוניתא ישנה ממה שנצטווה,

ועוד. למה הכתוב חוזר ואומר במה הוא לא שינה, שעשה כאשר נצטווה והעלה הנרות אל מול פני המנורה,

בספר השל"ה הקדוש בשער האותיות מובא: "אֲנִי חִבְּצַלְתָּ הַשָּׁרוֹן שׁוֹשְׁנַת הָעֵמְקִים" ויש בה ששה עליו, ונקראת שושנה.

שושנים הוא גם שם כלי נגון העשוי בצורת שושנה (מצודות ציון על תהילים ס"ט, א').

במדרש רבה שיר השירים מובא, רבי יודן אמר: "אֲנִי חִבְּצַלְתָּ", לא היא חבצלת ולא היא שושנה, אלא כל זמן שהיא קטנה הוא קורא אותה חבצלת, הגדילה קורא אותה שושנה חבצלת. ולמה נקראת חבצלת? שחבויה בצלה.

ובספר "**פרדס רימונים**" מהמקובל הר"ר **משה קורדבירו זי"ע** שער כ"ג, פרק כ"א מובא: שושן - יש שושן אדום ושושן לבן.

קובץ תורני **אור תורה** סיוון תשע"ד סימן קט"ו מכתב ו' עמוד תתקיג כותב, כי בשו"ת אגרות משה, נשאל אם יש קפידא להסיר הצורה שקורין מגן דוד מפרוכת,

שו"ת **אגרות משה** אורח חיים חלק ג סימן טו כתב (ב' דר"ח אדר תשכ"ט. מע"כ ידידי הרה"ג מהר"ר משה קיימאן שליט"א, רב במאנטריי מעקסיקא).

בדבר הפרוכת שיש עליו צורת מגן דוד אם יש בזה איזה חשש, הנה כפי שידוע זה מאות בשנים שעשו ציור מגן דוד על פרכות ועל מעילים ומטפחות ולא היה מי שיערער על זה, ואף שאין לנו מקור צורת המגן דוד, אין בזה שום קפידא, **וגם יש בזה** ענין להזכיר שהשי"ת מלך למעלה ולמטה ולכל ד' רוחות השמים, ושייכות שם דוד לא ידוע, ואולי הוא סימן לדוד שבטח במלחמותיו על השי"ת שהוא מלך למעלה ולמטה ובכל רוחות השמים שלכן לא היה ירא ממלכי בשר ודם ומחיילותיהם כציוי התורה.

אבל בכל אופן אף אם הוא בלא טעם **איני רואה בדבר שעשו כן זה מאות בשנים קודם שהיו כת הציונים בעולם כלל ולא היו מינים וכופרים בבתי כנסיות כלל שיהיה בזה חשש איסור ואף לא משום מעשה לא טוב.** ורשאין להניחן על כלי הקדש ואין צורך לקורען משם.

ומה שכתבו גם **תיבת ציון לא מתייחד זה להכת ציונים**, ולא מחלוקת טוב להסיר אותיות אלו, כי צורת המגן דוד שעשו מכבר על כלי הקדש היה בלא תיבת ציון, אבל ענין

חסיד, שזו ממדת **חסידות** הוא, שמבקש צרכיו **ממדת הרחמים** ואין פונה פניו לבקש גדולות **בדרך אחר**, עכ"ל המהרש"א,

הקובע מקום בדרך עקידת יצחק

בספר **עקידת יצחק** (פרשת במדבר שער ע"ב) כתב, ועל זה אמרו חכמינו ז"ל (ברכות ו, ב) כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם יהיה בעזרו, כי עם שפשוטן של דברים יוקח על קביעות המקום המורגש בבית המקדש או בבית הכנסת או בבית המדרש כמו שיבא.

יראה שעקר כונתם אל מקום המושכל והמיוחד שהוא באמת אחדות הנקודה שאמרנו. וזה, כי **עד שלא זרחה שמשו של אברהם אבינו** לא היה מקום קבוע לבני העולם לתפלה, כי זה דורש מהשמש וזה מהירח וזה משבתאי או מאדים וזולתם, וכן כלם איש לדרכו פנו, אלוהו של זה אינו אלוהו של זה, גם המבקש מהאחד לא יסיח דעתו מהאחר, כי לכלם יש להם יכולת לפי מחשבתם, אחד המרבה ואחד הממעיט.

אבל כשהאיר אורו בעולם ובטל דעותיהם הנפסדות, והראה להם בדברים מופתיים שיש סבה אחת ראשונה לכל הנמצאות עליונות ותחתונות, הוא שפעל אותם ברצונו המוחלט, מיד קבע להם בזה לתפלתם מקום מיוחד, והוא דלא למבעי משום אלוה בעולם זולתו יתעלה, כי הוא המקום המיוחד האמתי. ואמרו שהנמשך אחריו וקובע מקום זה לתפלתו, בלי שיתלה עצמו בשום השתדלות וכוונה נכריה, אלקי אברהם יהיה בעזרו:

וכמה יורה אמתת כוונתם זו מה שאמרו בברכות (ל, א) תניא היה עומד בחוצה לארץ יכוין פניו כנגד ארץ ישראל, שנאמר (מלכים א ח, מח) והתפללו אליך דרך ארצם. היה עומד בארץ ישראל יכוין כנגד ירושלים, שנאמר (שם, מד) והתפללו אל ה' דרך העיר אשר בחרת. היה עומד בירושלים יכוין כנגד בית המקדש שנאמר (דברי הימים ב ו, לב) ובאו והתפללו אל הבית הזה. היה עומד בבית המקדש יכוין כנגד בית קדשי הקדשים שנאמר (מלכים שם, לה) והתפללו אל המקום הזה. הנך רואה כי בתארים וציונים המקום המיוחד אל הכוונה הלכו הלך וצמצם מהארץ לעיר ולבית, עד ששמו סוף הצמצום ותכלית ההגבלה מלת מקום שהוא בית קדשי הקדשים והכותל המערבי שעליו נאמר (שיר השירים ב, ט) הנה זה עומד אחר כתלנו, והוא ממש קביעות המקום שעליו אמרו

יש לבאר בדרך דרוש

איתא בגמרא (בבא בתרא דף כה עמוד ב') **הרוצה שיחכים ידרים**, ושיעשיר יצפין, וסימניך, שלחן בצפון ומנורה בדרום, רש"י, ידרים בתפלתו יחזיר פניו לדרום.

מבואר, כפירש"י, אל מול נר אמצעי שאינו בקנים, אלא בגוף של מנורה,

ועוד יש לפרש, אל מול פני המנורה העלה נרותיה, שאהרון הכהן עמד אל מול פני המנורה רק בשעה שהעלה נרותיה, אבל בתפלתו לא שינה פניו אל מול פני המנורה ע"ד **הרוצה שיחכים ידרים**, שמחזיר פניו לדרום כדי להחכים, ולכן כפלה התורה "ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כלומר, רק כאשר צוה ה' את משה"

וכל זאת למה, מבואר להלן,

ג, דרכו של אברהם אבינו שלא פנה אל סגולות ביאור המהרש"א

מבואר בדברי המהרש"א כי דרכו של אאע"ה, **שלא פנה אל סגולות ואפשר לומר**, שזו היתה דרכו של אהרון שלא פנה אל הסגולות, ולפיכך לא שינה פניו אל מול המנורה בשעת תפילתו,

איתא בגמרא (ברכות ו' ע"ב) כל הקובע מקום לתפלתו אלקי **אברהם** בעזרו וכו', ואברהם אבינו מנא לן דקבע מקום, **דכתיב** (בראשית י"ט כ"ז) וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם, ע"כ,

הקובע מקום בדרך המהרש"א

כתב המהרש"א (ברכות ו' ע"ב ד"ה כל הקובע מקום) **איתא בגמרא** (ב"ב כ"ה) **כל הרוצה להחכים ידרים להעשיר יצפין**,

מבואר, דכל המשנה מקום תפלתו, הוא מקבל **שפע וכח אלקי כפי אותו המקום** והרוח, **אבל** הקובע לו **מקום אחד לתפלתו בלי שינוי**, הוא מייחד כחות אלקים **לשם האחד האמיתי**,

וזה **אומרו אלקי אברהם** בעזרו שנאמר וישכם וגו', **שעל ידי אברהם נתייחד שמו יתברך ב"ה בעולם**, וראוי לומר עליו אי

(ברכות שם) כל הקובע מקום וכו' עכ"ל
העקידה,

הקובע מקום הכונה להקב"ה

ובכך אפשר לבאר, כל הקובע מקום, כלומר שהתפלל רק אל המקום ב"ה. ולא פנה לסגולות ולדבר אחר. לפיכך "אלקי אברהם בעזרו",

איתא בגמרא (בבא בתרא ט"ז ע"ב) רבי שמעון בן יוחאי אומר, אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו, מיד מתרפא, ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם - תלאה הקדוש ברוך הוא בגלגל חמה.

כתב המהרש"א, מדוע לא נתרפא א"א באבן טובה שהיתה תלויה בצוארו,

לפי שיש בענין רפואת הגופות לחליים, דברים סגוליים, ויש רפואות טבעיות, ואברהם אבינו ידע בכל, גם רפואות סגוליים, וזו היא האבן טובה שהוא דבר סגוליי, ואע"ג דניתן רשות לאדם להתרפאות, ממדת תמימות לבקש רחמי שמיא, עכ"ל המהרש"א,

ד, סמך לדברים הנאמרין לשמח חתן וכלה בדברי הבאי וכזב

איתא בגמרא (ברכות ו' ע"ב) אמר רב אשי אגרא דבי הלולא, מילי.

בספר הערוך (אות מ"ס, בערך "מל" התרגום השמיני מתוך י"ד), כתב, פירוש מילין, דברים בעלמא נינהו, ולא היה מעשה מעולם, לא היו דברים מעולם,

כדאיתא, (מסכת עבודה זרה לח ע"ב, עין יעקב חולין אות ס"א), אמר רב אשי, אמר לי רבי חנינא מילין ואמר לי במילין, וברש"י שם, מילין - דברי כזב הן.

וכן איתא בחולין (קל"ט ע"ב), אמר רב אשי אמר לי ר' חנינא מילין, וברש"י שם מילין, דברי רוח הן. עכ"ד הערוך,

ולפ"ז אפשר לומר, כי זו כוונת הגמרא אגרא דבי הלולא מילי, פירושו, שניתן לשמח, גם אם לא היה מעשה מעולם, לא היו דברים

מעולם, דברי כזב, ודברי רוח, כפירוש רש"י והערוך.

ה, ביאור אגרא דבי הלולא מילי בדרך הלצה

איתא בגמרא (ברכות ו' ע"ב) אמר רב אשי אגרא דבי הלולא מילי.

איתא בגמרא (כתובות דף טז עמוד ב) תנו רבנן, כיצד מרקדין לפני הכלה, בית שמאי אומרים, כלה כמות שהיא, ובית הלל אומרים, כלה נאה וחסודה. אמרו להן ב"ש לב"ה, הרי שהיתה חיגרת או סומא, אומרי לה, כלה נאה וחסודה, והתורה אמרה, מדבר שקר תרחק, אמרו להם ב"ה לב"ש, לדבריכם, מי שלקח מקח רע מן השוק, ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו, הוי אומר, ישבחנו בעיניו, (עיי"ש בתוס ומפרשים, לב"ה איך ניתן לומר דבר שאינן),

לפי הדברים דלעיל, שהבאנו סמך לדברים הנאמרין לשמח חתן וכלה בדברי הבאי וכזב, יש לומר בדרך הלצה, אגרא דבי הלולא כלומר לבית הלל, ניתן לשמח במילי שהם דברי הבאי וכזב, לפיכך אפשר לומר לבית הלל כלה נאה וחסודה גם אם אין זה. וזהו אגרא דבי הלולא "מילי".

ה, המקור לאימרה מילה בסלע משתוקא בתרין אלה אלדד ומידד

מאחר ואימרא זו התפרסמה בשם עשרות רבות של ספרים כתב בספר מקורות לאמרות חכמה

כתיב (במדבר יא כז) אלדד ומידד מתנבאים במחנה, משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ רש"י

אמר על כך רבי אברהם יהושע השיל מאפטא, זה המקור לפתגם,

איתא בגמרא (מגילה דף יח א) אמר רב דימי אמרי במערבא מלה בסלה משתוקא בתרין מלה שווה סלע ואילו השתיקה שווה שתי סלעים דהנה כידוע לא זכה משה להביא את בני ישראל אל הארץ ומת במדבר על שחטא והכה את הסלע במקום לדבר אליו

וזה אפוא הפירוש מלה בסלע אילו פנה משה אל הסלע במילים בדיבור משתוקא בתרין היו השנים אלדד ומידד שותקים לא היו מתנבאים וקוראים משה מת ויהושע מכניס.

ו, ביאור עניו מאד ע"ד ענף יוסף על עין יעקב בדרך משל

איתא בגמרא (סוטה ד' ע"ב) אמר רבי יוחנן בשם רשב"י כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים, כתי' הכא: תועבת ה' כל גבה לב, וכתוב התם: ולא תביא תועבה אל ביתך. ע"כ,

הנה בהכרח שכווננו גם על גבהות הלב בלבד שהרי הוכיחו זה ממ"ש תועבת ה' כל גבה לב כר

ולכאורה קשה איך אפשר להחזיק דבר זה בגאווה מה שאדם זה מרגיש בנפשו שהוא גדול מחברו, אם באמת כן הוא שהוא גדול ממנו כגבוה שמים מעל הארץ איך יעשה בנפשו שקר לאמת בלבבו באמיתות מוחלט שאיננו גדול ממנו במאומה,

ואף שבאמת הקל הוא אשר נתן לו המעלה הזאת החכמה הגבורה או העושר וכדומה, סוף סוף הרי הגדילו האל בזה בכמה מעלות על חברו,

זה אקרב לך במשל אם יהיו לפנינו שתי חביות או קנקנים ששניהם מעשה ידי חרש וממין אחד של עץ או של חרס וגם מלאכת שניהם ותכונתם ומדתם שוה ואין הפרש בין זה לזה כלל ונמלא את האחד יין משובח מאד ואת השני חומץ הנוכל איפוא לומר מפני זה כי זאת החבית גדולה מעלתה ממעלת החבית השנית מה שייכות להחבית עם מה שבתוכה היא חומר אחר ומה שבתוכה חומר אחר וחומר החבית עצמה אין לו שום מעלה ויתרון על חומר החבית השניה,

וכן הוא ממש שייכות המעלות הנמצאות בהאדם עם חומר גוף האדם עצמו כי באמת כל מעלות האדם לאלקים לבדו המה הוא מקור החכמה וכן בענין הגבורה או העושר והגדולה לך ה' הגדולה והגבורה וגו' ובמה שהאציל מחכמתו או מגדולתו על האדם הזה **לא נתעלה בזה חומר גוף האדם** הזה מאומה על חומר גוף אדם אחר שאין בו

המעלות האלה אבל הוא רק כענין משל היין המשובח שהושם בהקנקן

ולכן אם מתגאה על חברו נוגע עד מעלת האל כי כיון שמחזיק את עצמו בגדול מחברו כך וכך מדרגות יתחייב א"כ מזה כי לא על אופן שוה תגדל מעלת האל ממנו ומחברו זה אבל בהכרח תגדל על חברו זה יותר בכך וכך מדרגות ותגדל ממנו בכך וכך מדרגות פחות ממה שתגדל מחברו ועל הדרך הזה נעשה בשיעור גדולת האל בערך נבראיו מדרגות מדרגות עצמו מספר כי בכל אשר תגדל מעלת הנברא הזה על הפחות ממנו כן תקטן גדולת האל עליו ותגדל כשיעור הזה על הפחות ממנו ואין לך מחשבת כפירות יותר מזו לעשות מדרגות מדרגות בענין גדולתו והוא נעלה ונשגב מכל ענין גבול ושיעור וקצב.

מבואר, כי הגאווה שהיא לגוף, אין בה במה להתפאר על חברו,

לפי"ז יש לבאר והאיש משה עניו מא"ד שלא היה רואה מעלת גופו מאחרים, וזה מרומז במה שאמר מא"ד, כדלהלן,

איתא בגמרא סוטה דף ה עמוד א' א"ר יוחנן:

אד"ם - א"פר, ד"ם, מ"רה;

בש"ר - ב"ושה, ס"רוחה, ר"מה;

במשה רבינו נאמר מכל האדם

כתב העיון יעקב סוטה ה' ע"א, אפשר דמשום זה דרשינן בחולין דף קל"ט ע"ב **משה מן התורה מנין** שנאמר בראשית בשגם הוא **בשר** לפי שהיה **עניו מאד** מכל האדם שעל פני האדמה,

ז, ביאור עניו מאד מתלמיד תלמידיו של הבארדיטשבער והססוסבער

מהספר מקדש מעט למה צריך השי"ת לעבודת
האדם כשיש לו את עבודת המלאכים

בספר "דעת קדושים" על הלכות סת"ם וסביב לו יחנה הספר "מקדש מעט"

הספר "דעת קדושים", מהרה"צ אברהם דוד אבד"ק בוטשאטש, שהתקרב לחסידות ע"י הצדיק רבי לוי יצחק מברדיצ'ב והצדיק רבי משה לייב מסאסוב, אצל שני צדיקים האלה רכש לעצמו דרך התורה והחסידות, (חכמי ישראל, מהרה"ח דוד הלחמי),

הספר "מקדש מעט", היה מתלמידיו של **הדעת קדושים**, ה"ה הרה"צ פייבל הלוי מברודצין, וחבר הספר **מקדש מעט על הדעת קדושים**, ומהם יקחו סופרי הסת"ם את עיקר לימודם בדיני צורת האותיות,

וכך כתב בהקדמת המקדש מעט לספר דעת קדושים, בקשתי להתחקות על שורש דבר למצוא דברי חפץ,

למה צריך הבוי"ת לעבודת האדם כשיש לו את עבודת המלאכים

יש להקב"ה רבוא רבון מלאכי מעלה, אשר מגערנו ישתוממו ויתמהו, ומה יתן ומה יוסיף לו ציץ נובל הזה, איש, נתעב ונאלח, אשר בעפר יסודו,

אמנם, לא באלה השרפים תהלתו ותפארתו, כי המה שכליים נפרדים, ולא מבחירתם יעבדו עבודתם, כי מראשית לזאת נוצרו, ואם ימרו בפקודת אלקיהם, כרגע יאבדו ויהיו לאין, והחומר לא ימנעם, ולא יעצורם הגשם,

ואולם האלוקים בשמים מתפאר בעבודת האדם, המורכב מגוש עפר, ויצרו רע מנעוריו, אם הוא מאליו יבחר לו לעבוד אלוקיו, וירום שכלו על חומרו,

עוד כתב ביאור נפלא עה"פ והאיש משה ענו מאד

וזאת נרמז בקרא (במדבר י"ב ג') "והאיש משה ענו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה",

ותיבות "על פני האדמה", נראה כמיותר ולאין צורך,

אכן בא הכתוב ללמד דעת, סבת ענוות מרע"ה ושפלותו בעיניו,

אשר התפלאו חכמי לב, איך יצוייר בדעתו להיות שפל מכל אדם, והלא ראה כי בו בחר השי"ת לעשות על ידו הגדולות והנוראות, וקרבו אליו, והעלהו גם עלה לשמי מרומו, ושמונים יום היה עמו באין משען לחם ומים,

אכן הקדוש מרע"ה, בהיותו משתוקק לעבוד את בוראו בעבודה היותר רצויה וחשובה בעיניו ית', **מצא עצב בנפשו ונפל לבו עליו**,

כי אחרי אשר ה' כאחד מצבא המרום אשר נזדכך חמרו וניתך מגופו חלק העפרי, עד היותו חי וקיים במרום מבלי השתמש בכחות חומריות,

ומעתה יגרע מעבודת שאר בני אדם אשר על פני האדמה, כי הם, בעפר ואדמה יסודם, ונרצה עבודתם יותר ממנו. **כמבואר לעיל, עכ"ל**,

וזהו, "והאיש משה ענו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה",

ח, ביאור עניו מאד באור שמח על הרמב"ם בשם זקנו

בספר אור שמח (רמב"ם הלכות תשובה - פרק ד - הלכה ד), כתב, **והנני להזכיר פה דבר אחד מאבי אבא**, הוא זקני הרב ר' חנניה כהן זצ"ל, שביאר בזה, הכתוב (במדבר י"ב ג') "ומשה היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה",

שאלת הפילוסוף איך יתכן זה בחיק האנושי

וכך כתב, וכבר נודע שאלת הפילוסוף איך יתכן זה בחיק האנושי להיות שפל בערכו ממי שפחות ממנו, הלא זה רק העדר הערכת המעלות, **ואם כי יש בזה דרושים עמוקים למבין**, בכל זאת יתכן להיות גם זה מהענינים אשר הביאו לענוה גדולה,

מכיון ולא היה לו בחירה לאחר שעלה למרום שהיה נעדר מן הבחירה ולא היה שייך בו צווי להאמין, שהכל ראה עין בעין,

כי לזהרת חומריותו ובהירת גשמו, אשר נתהפך לרוחני ונעלה יותר מכל הנבראים, והיה רואה תמונת כבוד ד' פנים אל פנים, והיה נעדר מן הבחירה **ולא היה שייך בו צווי להאמין**, שהכל ראה עין בעין, והיה רואה פעולת כל מצוה ומצוה,

והכי איתא (פסיקתא רבתי - פרשה כה) כך אמר להם הקב"ה למלאכים, מה אתם אומרים אשר תנה הודך על השמים ואינה נמצאת אצליכם, למה כתב בה אנכי ה' אלהיך (שמות

פרפראות פאר

כ' ב' כופרים אתם במלכותי, לא אצלי אתם ואין אתם רואים דמות כבודי בכל יום,

לכן נהיה שפל בערכו, מול הפחות שבישראל שהוא בתומתו צריך להאמין והוא **בחירי**, ומאמין בהשגחת השם ובשלמותו ובמצוותיו, **וזה מאמר הכתוב** "ומשה היה עניו מאד מכל האדם", ובמה היה עניו, שהמה על פני האדמה, **ולא ראו מאומה**,

והיה להם המצוה המיוחדת היא האמונה ובכל מפעלם היו **בחיריים**, לא כן האיש משה, איש אלקים, ועלה למרום שמים, ודפח"ח, ע"כ,

ולפלא יחשב, למה לא כתב ביאור נפלא זה, בספרו "משך חכמה" עה"ת.

ט, ענותנותו של מרע"ה לגבי ענותנותו של אברהם אבינו

איתא בגמרא (חולין פ"ט ע"א), אמר רבא ואיתימא רבי יוחנן, גדול שנאמר **במשה** ואהרן יותר ממה שנאמר **באברהם**,

דאילו באברהם, כתיב "ואנכי עפר ואפר",

ואילו במשה ואהרן, כתיב "ונחנו מה",

מה שאמר עניו מכל האדם יש לפרש יותר מא"א הנקרא אדם

איתא במדרש (רבה במדבר פרשה י"ג פסקה ג')

כתיב (משלי כ"ט) "גאוות אדם תשפילנו, ושפל רוח יתמך כבוד"

א"ר תנחומא בר אבא "גאות" "אדם" תשפילנו" זה "אדם" הראשון וכו', "ושפל רוח יתמך כבוד" זה **אברהם**, שהשפיל רוחו ואמר (בראשית יח) "ואנכי עפר ואפר"

לכך קרא אותו הקדוש ב"ה (יהושע יד), **"האדם הגדול בענקים"**, זה אברהם אבינו, **עכ"ל המדרש**,

לפי"ז יש לומר, מה שאמר הכתוב "והאיש משה עניו מאד מכל **"האדם"** אשר על פני

האדמה" הכונה **להאדם** הגדול בענקים שזה **אברהם אבינו** כדאיתא במדרש, וזהו גדול

בהעלותך תשפ"ה

מה שנאמר במשה ממה שנאמר באברהם, כדאיתא בגמרא,

הרמז בכתוב עניו מכל האדם

וז"ש, אשר על פני האדמה, רמז לאברהם אבינו שאמר אנכי עפר ואפר שהוא **האדמה**,

שוב מצאתי פירוש זה בשפתי כהן על התורה. פרשת בהעלותך

וז"ל, **ואמר מכל האדם** לא כמו שאמרה מרים והלא גם באבות דיבר ה' מעלתו של משה היתה **מכל האדם אפילו מאברהם** שנקרא האדם הגדול בענקים, עכ"ל,

ענותנותו של משה רבינו לגבי אברהם אבינו באבות דרבי נתן

איתא באבות דרבי נתן (פרק ט) "והאיש משה ענו מאד" יכול שהיה ענו מחמת שלא היה נאה ומשובח ת"ל ויפרוש את האהל על המשכן (שמות מ' י"ט) מה משכן עשר אמות אף משה עשר אמות קומתו. יכול שהיה ענו כמלאכי השרת ת"ל מכל האדם מאדם אמרו ולא ממלאכי השרת.

יכול שהיה עניו כדורות הראשונים, (אברהם יצחק ויעקב, בנין יהושע) ת"ל על פני האדמה, מדורו אמרו **ולא מדורות הראשונים**,

ג' מיני מוכי שחין נבראו בעולם לח יבש בעל פוליוס והיתה נפשו של משה נמוכה מכולם: עכ"ל.

י, אברהם אמר עפר משה אמר מה דוד אמר תולעת ביאור נפלא במהרש"א

איתא בגמרא (חולין פ"ט ע"א), אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר בר' שמעון, כל מקום שאתה מוצא דבריו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי בהגדה עשה אזניך כאפרכסת,

כתיב (דברים ז' ז') "לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם", אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: חושקני בכם, שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני,

נתתי גדולה **לאברהם** - אמר אנכי עפר ואפר,

למשה ואהרן - אמר ונחנו מה,

כתב המהרש"א (חולין פ"ט ע"א ד"ה נתתי גדולה לאברהם), מבואר, ברוב גדולה האדם יזכור שפלות בריאתו,

ולזה, אברהם הזכיר שפלות תחלת היצירה שנברא אדם הראשון מן האדמה וז"ש ואנכי עפר מתחלת היצירה, ואפר בסוף ע"ש ואל עפר תשוב,

ואהרן ומשה הוסיפו בשפלות יצירת שאר כל אדם אף שיצירת האדם היה מדבר שיש לומר עליו מה שהיא האדמה, אבל אנחנו מה היתה יצירתנו מדבר של כלום, ע"ד מאין באת, מה היא,

וזה"ש אין העולם מתקיים אלא בשביל משה כו' ר"ל כי בזה השפלות היצירה שאמרו מה מתקיים מאדם הראשון ואילך שאין כאן יצירה אלא מטפה סרוחה,

ודוד אמר (תהלים פרק כב ז) **ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם**, הזכיר שפלות היצירה פרטית שהיה בו, לפי מה שאחז"ל שהיה ראוי להיות נפל ביצירתו אלא שניתן לו ע' שנים שהיו חסרים לאדם בשביל חטאו עד אלף שנים יומו של הקדוש ברוך הוא,

וע"ז אמר ואנכי בתחלת יצירתי ראוי להיות נפל לבא מיד **לרמה ותולעה** אבל מהחסד אלקים היה שניתן לי שבעים שנה, **ולחרפת אדם** שנחסרו משנותיו בשביל חטאו שהיא **חרפתו של אדם הראשון** וק"ל: **עכ"ד המהרש"א**

עוד יש לכוין אומרו ובזוי עם

יש לפרש במה שאמר ובזוי עם, **הכוונה** להא דאיתא (יבמות ע"ו ע"ב) שהיו שביזו את דוד המלך שבא **מעם** אחר, וזהו **ובזוי עם**,

יא, ביאור עניו מאוד שגם היצר הרע נכנע לענותותו

כתיב (במדבר י"ב ג') "והאיש משה עניו מאוד" מכל האדם אשר על פני האדמה,"

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה ט' פסקה ז') הנה "טוב" זה יצר טוב, "מאד" זה יצר רע,

כתב בספר "אגרא דכלה" מבעל "בני יששכר", (פרשת תולדות), **כתיב** (בראשית כ"ו י"ג), "ויגדל האיש וכו' עד כי גדל מאוד". וכך כתב,

"ל על פי מה שאמרו רז"ל, (בראשית רבה ט', ז') **והנה טוב זה יצר טוב, מאוד זה יצר הרע**, וידוע, דזה הוא הצדיק הגמור המהפך מר למתוק, יצר הרע ליצר טוב, בסוד הסכמת מדת הדין למדת הרחמים, וזהו עד כי גדל "מאוד", שנתגדל אצלו המאוד, הוא היצר הרע, ונתהפך מר למתוק, והבן, ע"כ,

לפי"ז אפשר לפרש, "עניו מאוד", שמשא רבינו היה עניו, שהיה גם היצר הרע מסכים לענותותו, וזהו עניו "מאוד".

יב, יש לכוין הכתוב נפש רעבה כל מר מתוק לבראתי לו תורה תבלין ע"ד החיד"א

כתיב (משלי פרק כז פסוק ז) "נפש שבעה תבוס נפת ונפש רעבה כל מר מתוק"

איתא באבות דרבי נתן (פרק ט"ז) רבי שמעון בן אלעזר אומר אמשול משל למה יצר הרע דומה לברזל שהטילוהו לתוך האור בזמן שהוא בתוך האור עושים ממנו כל כלים שירצו אף כך יצר הרע אין לו תקנה אלא בדברי תורה שהוא כאש,

כתב בכסא רחמים מהחיד"א, (בפירושו על אבות דר"נ פרק ט"ז) **אין לו תקנה אלא בדברי תורה**, אע"ג דיש סגולות להכניעו, כמו אם יהיה עניו באמת, ומי שזכה ליראת שמים כתיקונה וכיוצא, כל זה מועיל לינצל ממנו,

אבל ע"י עסק התורה, מתקן את היצר הרע עצמו, ועושהו טוב, וז"ש (קידושין ל' ע"ב, ב"ב ט"ז) **בראתי יצר"ה בראתי לו תורה תבלין**, דכמו שהתבלין מכשירין המאכל לאכילה כך התורה מכשרת היצה"ר שיעשה טוב, וז"ש יצה"ר אין לו תקנה, לו דייקא, לעשותו טוב אלא בדברי תורה,

וכך יש לפרש הכתוב, כאשר אדם מרגיש **שבע** בדברי תורה, יוכל להינצל מיצה"ר ויוכל להביס את הדבר הערב לו כמאמר הכתוב **"נפש שבעה תבוס נפת"**,

מכאן למדו לומר, "כל הרוֹדף אחר הכבוד הכבוד בורח ממנו, וכל הבורח מן הכבוד הכבוד רודף אחריו",

הצל והכבוד בורחים מאדם הרוֹדף אחריהם

צא וראה, כאשר יביט האדם אל הצל שהולך לפניו, וינסה לרוֹץ אחרי צלו, הצל יברח ממנו, ואין באפשרותו לתפוס את הצל, כמה שירוֹץ יותר, הצל יברח ממנו יותר, **ומנגד**, כאשר הצל נמצא מאחוריו, גם אם ירצה בכל כוחו לברוח מהצל, הצל ירוֹץ אחריו,

ודומה לו שווה בשווה הוא ענין הכבוד, שכמה שיברח מהכבוד הרי הכבוד רודף אחריו, וכמה שירדוף אחר הכבוד הכבוד בורח ממנו,

בכך יש רמז לסמיכות העננים הקרויים ענני הכבוד, שעשויים **לכבוד**, אל סוכה העשויה לצל,

טו, הידבקות בצדיק נאמן מביא ליראת שמים

כתיב, (במדבר י"ב ח') "עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, מדוע לא יראתם, **לדבר בעבדי במשה**"

שלשה המה הדברים הנצרכים ליר"ש

תורה, תפילה, דיבוק לצדיקי אמת,

אפשר לומר בדרך רמז, כי אם שלוש אלה לא יעשה לה, אי אפשר להגיע ליראת שמים,

וכך הוא הרמז,

מדוע לא יראתם, מדוע אין לכם יראת שמים, בגלל שלשה דברים,

לדבר, זה תורה, כדכתיב **לדבר** בם, **בעבדי**, זה תפילה, כדאיתא (תענית ב'), **עבודה** שבלב זו תפילה, **במשה**, זהו הדיבוק בצדיק אמת.

ואלו הם שלשה דברים שיראת השם עומד עליהם,

וזוהו, **"מדוע לא יראתם"**, **לדבר**, **בעבדי**, **במשה**

אבל נפש רעבה, כאשר האדם רעב לדברי תורה, ע"ד הכתוב (עמוס פרק ח' י"א) "הנה ימים באים נאם ה' והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי ה'", אז יתהפך יצה"ר לטוב, כפירוש הבני יששכר, וע"ד שביאר החיד"א **בראתי לו תורה תבלין**. וכך נהיה כל מר מתוק.

יג, בראתי לו תורה תבלין, תבלין אחד יש לי ושבת שמו ואין כאן אחד

איתא בגמרא (קידושין ל' ע"ב, ב"ב ט"ז) בראתי יצה"ר בראתי לו **תורה תבלין**,

איתא בגמרא (שבת דף קיט עמוד א) מפני מה תבשיל של שבת ריחו נודף? - אמר לו: **תבלין אחד** יש לנו, ושבת שמו,

יש לשאול, אם גם תורה וגם שבת הם תבלין, א"כ אין כאן **תבלין אחד**,

יש לומר, ע"ד (שבת דף פו עמוד ב) לכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל, **ויש לפרש**, דכח התורה מכח השבת וכח השבת מכח התורה וחדא הם, ואיתא דתורה הנלמדת ביום השבת חשיבות מיוחדת אית לה.

יד, הצל והכבוד בורחים ממי שרודף אחריהם

כתיב (במדבר ט" ט"ו) "וביום הקים את המשכן **כסה הענן** את המשכן לאהל העדת",

כתיב (ישעיה ד' ה'), "וברא ה' על כל מכוון הר ציון ועל מקראה **ענן יומם** ועשן ונגה אש

להבה לילה כי על כל כבוד חפה, וסכה תהיה **לצל יומם** מחרב, ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר" וגו',

ישעיהו הנביא מחבר בין הסוכה וענני הכבוד

כידוע, כי הסוכה עשויה לצל, והסוכה היא זכר לענני הכבוד,

איתא בגמרא (עירובין י"ג) כל המחזר על הגדולה גדולה בורחת ממנו, וכל הבורח מן הגדולה גדולה מחזרת אחריו, ע"כ,

טז, הרוצה להחכים ידרים במה יחכים בעומדו אל מול המנורה

כתיב (במדבר ח' ב') "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות",

איתא בגמרא (בבא בתרא כ"ה ע"ב) הרוצה שיחכים ידרים וסימניך ומנורה בדרום, פירוש שהרוצה להחכים יעמוד מול המנורה,

למה עמידה מול המנורה מחכימת פתי

יש להבין, מה יתן לך ומה יוסיף לך דבר חכמה כאשר תעמוד אל מול המנורה, שאמרו הרוצה שיחכים ידרים, מהו דבר החכמה שיש בה, שנתנו סימן מנורה בדרום,

ביאור הדבר ע"ד נר דלוק על ראשו

איתא בגמרא (נדה דף ל' ע"ב) למה הולד דומה במעי אמו וכו' ונר דלוק לו על ראשו שנאמר בהלו נרו עלי ראשי,

ומלמדין אותו כל התורה כולה ואינו יוצא משם עד שמשביעין אותו, וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטרן על פיו ומשכחו כל התורה כולה, ע"כ,

ויש לשאול תרתי, אחד, לשם מה צריך את הנר, הרי אין מלמדין אותו מתוך הספר,

ועוד, אם משכח הכל, הרי שוכח גם את השבועה שנשבע,

רמז יש להסתכלות בנר

אפשר לומר, שלפיכך היו משביעין אותו בנר דלוק, שבשעה שיעמוד אל מול המנורה יזכיר לו את המחויבות לשבועה שהשביעו אותו כשהיה נר דלוק על ראשו, וע"י זכרון זה יחכים יותר.

יז, בירור במ"ש כבוד גדול חלק הקב"ה למרים שאמר אני כהן

איתא בגמרא (זבחים ק"א ע"א), **כתיב**, (במדבר י"ב ט"ו) "ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים" מרים מי הסגירה (שהסגר למצורע נעשה ע"י כהן), א"ת משה הסגירה, משה זר הוא (שאינו כהן) ואין זר רואה את הנגעים, וא"ת אהרן הסגירה, אהרן **קרוב** הוא ואין קרוב רואה את הנגעים,

(כדתניא בסנהדרין ל"ד ע"א, כל ריב וכל נגע, מה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים, רש"י), **אלא, כבוד גדול חלק לה הקב"ה למרים אותה שעה, "אני כהן"** ואני מסגירה אני חולטה ואני פוטר, ע"כ,

איתא בגמרא (סנהדרין ל"ט ע"א) אמר ליה **הוא מינא** לרבי אבהו, אלקיכם **כהן** הוא, דכתיב (שמות כ"ה ב') **"ויקחו לי תרומה"**, (ותרומה מקבל הכהן, א"כ), **כי קבריה למשה**, (כלומר, לאחר התעסקותו במת) במאי טביל, וכו', עיי"ש, **מבואר**, כי הקב"ה **כהן** הוא,

קושית התוספות ותירוצם

הקשו התוספות, (סנהדרין ל"ט ע"א ד"ה במאי טביל), אותו המין ששאל, במה טביל הקב"ה לאחר שנטמא למשה רבינו, למה לא שאל

היאך נטמא, הלא כהן הוא, וכהן אינו מיטמא למת,

מתרצים התוספות, אין זה קשיא, משום שישראל נקראו **בנים למקום**, וכהן מיטמא לבנו, ע"כ דברי התוספות,

תירוצ המהרש"א לקושית התוספות (סנהדרין ל"ט א' ד"ה כי קברי למשה) וי"ל, דהיה סבר, דאיכא למימר דקבורת משה היה כעין **מת מצוה** כיון דלא ידע איש את קבורתו, **ומת מצוה מותר לכהן וק"ל**. עכ"ל המהרש"א,

מבואר בדעת התוספות

דזה שהקב"ה נטמא למשה רבינו, גם בהיותו כהן, משום שכהן מיטמא לבנים, וישראל נקראו בנים למקום,

מבואר בדעת המהרש"א

דזה שהקב"ה נטמא למשה רבינו, גם בהיותו כהן, משום שמהרש"א רבינו היה כעין מת מצוה **ומת מצוה מותר לכהן**.

יח, האם הקב"ה כהן גדול או כהן רגיל

יש לברר, כשאמר הקב"ה אצל מרים, **"אני כהן"**, כדאיתא (זבחים ק"א ע"א), האם הכונה **לכהן גדול**, או שמא לקח לו הקב"ה לעצמו רק להיות **"כהן"**, ולא **"כהן גדול"** ואם לקח לו להיות **"כהן"** ולא **"כהן גדול"** יש לשאול מאי טעמא,

יש להקשות, לפי מה שכתבו התוס' (סנהדרין ל"ט ע"א ד"ה במאי טביל), שמה שניטמא הקב"ה למשה רבינו, אע"פ שכהן הוא, משום שכהן מטמא לבנים, ובניי נקראים **בנים למקום**,

אם כן, כמו שלא יכל אהרן לטפל במרים מדין **קרוב ואין קרוב רואה את הנגעים**, גם הקב"ה הוא **קרוב** אצל בניו, ואין **קרוב רואה את הנגעים**. ואיך יכל הקב"ה לטפל במרים להסגירה לחולטה ולפוטרה,

כ, יש לבאר בג' אופנים מ"ש הקב"ה אני מסגירה אני חולטה ואני פוטרה

אופן א'

אין הכי נמי, לפי דברי התוס' שהקב"ה ניטמא למשה מדין **"בנו של מקום"**, יקשה ממה שטיפל הקב"ה במרים, הרי יש לה דין **"בתו של מקום"** והוי ליה להקב"ה דין קרוב, ואין קרוב רואה את הנגעים,

אלא צ"ל שהקב"ה ניטמא למש"ר, כדברי המהרש"א, משום **"מת מצוה"** ולא משום **"בנו של מקום"**, ואה"נ, אין לו להקב"ה דין קרוב, ולפיכך יכל לטפל במרים,

אך לפי זה יש לעיין, אם דברי התוס' שיש להקב"ה דין קרוב, ולפיכך יכול להיטמא למש"ר יהיו מופרכים, ממה שטיפל במרים, וצ"ע.

ואפשר שמשום קושיא זו לא רצה המהרש"א לומר כדברי התוספות.

אופן ב'

כתבו התוס' (זבחים ק"א ע"א), בד"ה, **אהרן קרוב הוא ואין קרוב רואה את הנגעים**, פלוגתא היא במסכת נגעים (פ"ב מ"ה) דתנן כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, ר"מ אומר אף לא נגעי קרוביו, ואתא תנא ברייתא דהכא כרבי מאיר,

וטעמא דרבי מאיר, כדמפרש באחד דיני ממונות, (סנהדרין ל"ד ע"ב), **מקיש ריבים לנגעים ונגעים לריבים**, מה נגעים ביום אף ריבים ביום, ומה ריבים שלא בקרובים אף

לדעת התוספות, דזה שהקב"ה ניטמא למשה רבינו, גם בהיותו כהן, משום שכהן מיטמא לבנים, וישראל נקראו **בנים למקום**, צריך לומר שהקב"ה הוא **כהן רגיל ולא "כהן גדול"**, משום שכהן גדול, אינו מטמא לבניו,

ואפשר, דלפיכך לא בחר לו הקב"ה להיות **כהן גדול**, כדי שיוכל להיטמא למשה רבינו שלא היה מי שיטפל בו לקוברו, ואם היה כהן גדול, לא היה יכול לטפל בו, משום שכהן גדול אינו מטמא לבניו,

לפי המהרש"א היה הקב"ה כהן גדול

ולדעת המהרש"א, אפשר לומר שהקב"ה **"כהן גדול"** ויכול להיטמא למשה רבינו, מכיון שהדבר היחיד שכהן גדול יכול להיטמא, הוא **"מת מצוה"**, ודעת המהרש"א היא שהקב"ה יכל להיטמא למשה רבינו מכיוון שהיה מת מצוה,

ואפשר, דלפיכך לא רצה המהרש"א לומר כדברי התוספות, שהקב"ה ניטמא למשה רבינו, משום **בנים למקום**, משום דלא היה נוחא ליה לומר כי אין הקב"ה כהן גדול אלא כהן הדיוט, ולדברי התוס' אינו כהן גדול, דכהן גדול אינו מיטמא לבניו.

יט, קושיא לדברי התוספות שהקב"ה ניטמא למש"ר מדין בנים למקום

איתא בגמרא, (זבחים ק"א ע"א), כתיב (במדבר י"ב ט"ו) ותסגר מרים שבעת ימים, (והסגרה ע"י כהן), מרים מי הסגירה, אם תאמר משה הסגירה, משה זר הוא (שאינו כהן) ואין זר רואה את הנגעים,

וא"ת אהרן הסגירה, אהרן קרוב הוא ואין קרוב רואה את הנגעים, (כדתניא בסנהדרין ל"ד ע"א, כל ריב וכל נגע, מה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים, רש"י),

אלא, כבוד גדול חלק לה הקב"ה למרים אותה שעה, **אני כהן ואני מסגירה אני חולטה ואני פוטרה**, ע"כ,

א"כ אפשר לומר שהקב"ה יכול להיות קרוב, אך אינו נגוע בנוגע בדבר, ולכן אין ההיקש חל על הקב"ה, ולפיכך יכול הקב"ה לדון גם אם הוא קרוב,

אבל יש לעיין, בטעם הדבר שאין ריבים ע"י קרובים, אם הוא רק בגלל נגיעה בדבר, שאז אין הקב"ה בכלל, או מטעמים אחרים.

כא, יש לכוון הכתוב הנני בא ושכנתי בתוכך לזכו שכינה ביניהם

כתיב, הפטרת בהעלותך (זכריה ב' י"ד) "רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך נאם יהוה",

איתא (כתובות ח' ע"א), בברכת נישואין, אשר ברא ששון ושמחה, חתן וכלה, גילה, רינה, דיצה, חדוה,

יש לרמז בכתוב, "רני ושמחי" הוא זמן הנישואין,

"כי הנני בא ושכנתי בתוכך", הוא רמז לאומרים ז"ל (סוטה י"ז) זכו שכינה ביניהם וזהו ושכנתי בתוכך,

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל
"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק
פקס 03-6161555 נייד 0527-616166
מייל y0527616166@gmail.com

נגעים שלא בקרובים, ורבנן לא מקשי, דסברי דיני ממונות בלילה, ע"כ,

כתב הרע"ב במשנה במסכת נגעים (פ"ב מ"ה) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, ר"מ אומר אף לא נגעי קרוביו, ואין הלכה כרבי מאיר, ע"כ,

לפי"ז אפשר לומר, מכיון ורבנן אינם לומדים ההיקש, מה נגעים ביום אף ריבים ביום, וסוברים דדנים דיני ממונות בלילה, ואין היקש למחצה, א"כ אינם סוברים גם ומה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים,

והא אמרינן דאין הלכה כרבי מאיר, אלא כרבנן, דנגעים נראים בקרובים, ממילא אפשר לומר, כי הקב"ה סבר כרבנן אליבא

דהלכתא, ולפיכך היה יכול להיטפל במרים, אעפ"י שקרוב הוא, והברייתא שאמרה אהרן

קרוב הוא ואין קרוב רואה את הנגעים, אתא לדברי רבי מאיר, כדאיתא בתוס'.

אך לפי"ז יש לעיין, למה היה הקב"ה צריך לטפל במרים, אם אמרינן שהקב"ה נהג אליבא דהלכתא כרבנן, שאדם רואה נגעי קרוביו, א"כ גם אהרן יכל לנהוג כרבנן, ולטפל במרים,

על זה יש לומר, דאה"נ גם אהרן יכל לטפל במרים, אליבא דהלכתא שאדם רואה נגעי קרוביו, אך רצה הקב"ה לחלוק כבוד גדול למרים באותה שעה, ולפיכך אמר אני כהן ואני מסגירה אני חולטה ואני פוטרה.

אופן ג'

כתבו התוס' (זבחים ק"א ע"א), בד"ה, אהרן קרוב הוא ואין קרוב רואה את הנגעים,

וטעמא דרבי מאיר, שאומר אף לא נגעי קרוביו, כדמפרש באחד דיני ממונות, (סנהדרין ל"ד ע"ב), מקיש ריבים לנגעים ונגעים לריבים, מה נגעים ביום אף ריבים ביום, ומה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים, ורבנן לא מקשי, דסברי דיני ממונות בלילה, ע"כ,

לפי"ז אפשר לומר, מכיוון דלפינן דאין לקרוב לדון דיני נגעים, מהיקש מדיני ממונות, והטעם שאין לדון ריבים ע"י קרוב הוא משום נוגע בדבר,